

ב. ארכאולוגיה ולימודי המזרח הקרוב הקדום

חוג לימודים לב"א ולמ"א

מטרת הלימודים

להקנות לתלמידים ידע נרחב וכלים לחקר תרבות העבר בדגש על תרבויות ארץ-ישראל והמזרח הקרוב; להכשיר את התלמידים למחקר מדעי, לעבודה ארכאולוגית בשדה, במעבדה, במוזיאון ובספרייה. בחוג נלמדים שני תחומים עיקריים: ארכאולוגיה, והמזרח הקרוב הקדום.

מבנה החוג

החוג כולל ארבעה מדורים מרכזיים:

- א. ארכאולוגיה פרהיסטורית**
- ב. ארכאולוגיה של א"י בתקופת המקרא (להלן ארכאולוגיה מקראית)**
- ג. ארכאולוגיה קלאסית-ביזנטית (להלן ארכאולוגיה קלאסית). במדור זה נכלל גם תת-מדור המאפשר לימודים בדגש ארכאולוגיה מוסלמית (ראו להלן)**
- ד. לימודי המזרח הקרוב הקדום, לשונותיו ותרבותיו (ראו להלן)**

משנת תשע"ט החוג לארכאולוגיה מציע, במסגרת לימודי תואר ראשון, שני מסלולי לימוד:

- 1. ארכאולוגיה:** במסלול בארכאולוגיה נכללים שיעורי מיומנויות המכשירים את התלמידים לעבודת שדה ומעבדה. זכאות לתעודת חופר, המאפשרת השתלבות בעבודת שדה ברשות העתיקות, תתאפשר לאחר השלמת החובות הנדרשות במסגרת לימודי התואר הראשון (להלן).
- 2. ארכאולוגיה עיונית:** המסלול לארכאולוגיה עיונית מקנה ידע נרחב על תולדות התרבות האנושית ותרבויות המזרח הקדום, אבל אינו כולל את ההכשרה לעבודת שדה ומעבדה.

סדר הלימודים לתואר הראשון¹

הלימודים לתואר הראשון בחוג הם במסלול **דו-חוגי**, והחל משנה ב' ניתן להתקבל למסלול **חד-חוגי**. פרטים על מסלולי הלימודים ראו בפרק "ידיעות לתלמידי התואר הראשון".

כל תלמידי החוג לארכאולוגיה נדרשים ללמוד לימודי חובה בהיקף של 36 נ"ז, על פי הפירוט הבא.

חובה פקולטתית:

קורס מיומנויות הקריאה והכתיבה² - תרג 2 נ"ז

לימודי חובה - משותפים לכל תלמידי החוג בשנים א-ב:

שנה א

2	נ"ז	מבוא כללי לארכאולוגיה
6	נ"ז	מבוא לארכאולוגיה פרהיסטורית
		מבוא לארכאולוגיה של א"י והמזרח הקדום (א):
3	נ"ז	תק' הברונזה
		מבוא לארכאולוגיה של א"י והמזרח הקדום (ב):
3	נ"ז	תק' הברזל
3	נ"ז	מבוא לארכאולוגיה יוונית
3	נ"ז	מבוא לארכאולוגיה רומית
2	נ"ז	מבוא לארכאולוגיה מוסלמית בארץ-ישראל
22	נ"ז	

שנים א-ב

2	נ"ז	מבוא למזרח הקדום ³
2	נ"ז	מדעים וארכאולוגיה

שנה ב

2	נ"ז	חברות מורכבות
		מבוא לארכאולוגיה של א"י והמזרח הקדום (ג):
2	נ"ז	התק' הנאוליתית והכלקוליתית
4	נ"ז	מבוא לארכאולוגיה של א"י בתק' ההלניסטית-רומית-ביזנטית
2	נ"ז	מבוא לארכאולוגיה מרחבית
14	נ"ז	סה"כ

סה"כ לימודי החובה: 36 נ"ז

חפירה לימודית – חובה

בסוף השנה הראשונה ישתתפו התלמידים בחפירה לימודית בקיץ או בסתיו, במשך שלושה שבועות. ציון דו"ח החפירה ישוקלל במסגרת הקורס "מבוא כללי לארכאולוגיה".

¹ פרטים לגבי המסלול של "ארכאולוגיה עיונית" מפורטים בהמשך.

² פטורים מקורס זה תלמידים אשר: א. השיגו ציון 140 ומעלה בחלק המילולי במבחן הפסיכומטרי; ב. לומדים את הקורס באחד החוגים המפורטים לעיל, ראו [עמ' 89](#).

³ כל שנה יינתן לפחות קורס אחד במסגרת לימודי המזרח הקדום שיחשב כקורס מבוא. על הסטודנט ללמוד קורס מבוא אחד בהיקף של 2 נ"ז באחת מן השנתיים הראשונות לתואר.

בתום שנה א' יחליטו התלמידים על התמחות במדור ראשי (18 נ"ז) ובמדור משני (8 נ"ז) לפי בחירתם. המדורים הפרהיסטורי, המקראי והקלאסי יכולים להילמד הן כמדור ראשי והן כמדור משני, ואילו המדור למזרח הקרוב הקדום וההתמחות בארכאולוגיה מוסלמית כמדור משני בלבד (להלן). בנוסף על התלמידים ללמוד קורס על-מדורי אחד בהיקף 2 נ"ז. תלמידים הבוחרים במסלול ארכאולוגיה מוסלמית או במסלול המזרח הקרוב הקדום כמדור משני אינם מחויבים בקורס על-מדורי (ראו להלן).

בשנה ג' מחויבים התלמידים בהשתתפות והגשת עבודה סמינריונית בסמינר במדור הראשי. השתתפות בסמינר מזכה ב-4 נ"ז, ואילו העבודה הסמינריונית משוקלת בשיקולל הסופי לתואר כ-4 נ"ז נוספים (ונפרדים מאלו של ציון הסמינר).

שפת מחקר

לימודי שפת מחקר נוספת במסגרת החוג לארכאולוגיה תתאפשר רק לתלמידים הלומדים במסלול החד-חוגי.

לימודים במדור ראשי

המדור הפרהיסטורי - שנים ב-ג

לימודי חובה

שנה ב	כלי צור (א) + כלי צור (ב)	4	נ"ז
	הרביעון : פליאולית תחתון ותיכון	2	נ"ז
	הרביעון : פליאולית עליון ואפיפליאולית	2	נ"ז
שנה ג	פרקים בפרהיסטוריה (סמינריון)	4	נ"ז
	+ עבודה סמינריונית		
	מבוא לארכאוזואולוגיה	2	נ"ז
לימודי בחירה	קורסים במדור הפרהיסטורי	6	נ"ז
שנים ב-ג		18	נ"ז

המדור המקראי - שנים ב-ג

לימודי חובה

שנה ב	קרמיקה קדומה	4	נ"ז
שנים ב-ג	מבוא לאפיגרפיה עברית	2	נ"ז
שנה ג	פרקים בארכ' מקראית (סמינריון)	4	נ"ז
	+עבודה סמינריונית		
לימודי בחירה	קורסים במדור המקראי	8	נ"ז
שנים ב-ג		18	נ"ז

המדור הקלאסי - שנים ב-ג

לימודי חובה

שנה ב	מבוא לארכאולוגיה ביזנטית	2	נ"ז
שנים ב-ג	כלי חרס	2	נ"ז
	אדריכלות ואמנות יהודית	2	נ"ז

שנה ג	פרקים בארכאולוגיה קלאסית (סמינריון) 4	נ"ז
	+עבודה סמינריונית	
לימודי בחירה	קורסים במדור הקלאסי	8
שנים ב-ג		18

מדור אשורולוגיה – ראה בהמשך.

לימודים במדור משני

המדור הפרהיסטורי - שנים ב-ג

יש ללמוד מתוך קורסי החובה והבחירה של המדור הפרהיסטורי 8 נ"ז

המדור המקראי - שנים ב-ג

יש ללמוד מתוך קורסי החובה והבחירה של המדור הפרהיסטורי 8 נ"ז

המדור הקלאסי - שנים ב-ג

לימודי חובה

שנה ב	מבוא לארכאולוגיה ביונטית	2
שנים ב-ג	אדריכלות ואמנות יהודית	2
	חובת בחירה: קורסים מבין קורסי המיומנויות של המדור	
	(נומיסמטיקה, אפיגרפיה או קרמיקה)	4
		8

ארכאולוגיה מוסלמית כהתמחות משנית - שנים ב-ג

שנה ב	מבוא לארכאולוגיה של ארצות האסלאם	2
שנים ב-ג	קרמיקה או זכוכית מוסלמית	2
שנה ג	פרקים בארכאולוגיה אסלאמית (סמינריון) 4	נ"ז
	+עבודה סמינריונית	

לימודי בחירה

שנים ב-ג		2
		10

תלמידים הבוחרים ארכאולוגיה מוסלמית כהתמחות משנית יכולים לבחור לכתוב את העבודה הסמינריונית במדור המוסלמי המשני במקום במדור הראשי.

לימודי המזרח הקרוב הקדום כהתמחות משנית - שנים ב-ג

לימודי חובה במדור - התמחות באשורולוגיה

שנה ב	אכדית למתחילים	8
שנה ב-ג	קורס מתוך המדור	2
		10

קורסי בחירה על-מדוריים - שנים ב-ג

חובת בחירה של קורס אחד המוגדר כקורס על-מדורי 2 נ"ז

חובת בחירה של קורס אחד בשפה האנגלית (מתוך קורסי החוג) 2 נ"ז

סיכום נקודות הזכות במסגרת הלימודים בחוג

לימודי חובה שנים א-ב לכלל תלמידי החוג	36	נ"ז
לימודי שנים ב-ג - מדור ראשי	18	נ"ז
לימודי שנים ב-ג - מדור משני	8	נ"ז
לימודי שנים ב-ג על-מדוריים	2	נ"ז
עבודה סמינריונית		
+קורס מתכנית "אבני פינה" ⁴	4	נ"ז
סה"כ	68	נ"ז

סיורים

במרבית קורסי החובה יש חובת השתתפות בסיורים לימודיים. הסיורים הם חלק בלתי נפרד מהקורס. פירוט שמות הסיורים הנדרשים בכל קורס מופיע כהערה בקורס. תלמידים שמסיבה מוצדקת לא השתתפו בסיור רשאים לגשת לבחינה, אך הציון יעוכב עד להשלמת הסיור בשנה העוקבת. אי-השלמה כנדרש תחייב את התלמידים לחזור על הקורס.

עבודה סמינריונית

נדרשת כתיבת עבודה סמינריונית תחת מדור ההתמחות הראשי, במסגרת אחד מהקורסים "פרקים בארכאולוגיה פרהיסטורית/מקראית/קלאסית" או במסגרת ההתמחות המשנית בארכאולוגיה מוסלמית. תלמידים העוברים בשנה ב' למסלול החד-חוגי יכתבו עבודה סמינריונית גם במסגרת המדור המשני.

תנאי המעבר משנה א' לשנה ב'⁵

1. השגת ציון 60 לפחות בכל אחד מקורסי שנה א.
2. השתתפות פעילה בסיורים.
3. השתתפות פעילה והגשת דו"ח בחפירה הלימודית.
4. על התלמידים להשתתף בכל ההדרכות (כולל הדרכות הניתנות במסגרת קורסי המבוא) ולהגיש במסגרתן עבודות כנדרש. הציון בהדרכות נכלל בציון הסופי של הקורס. במקרה של כישלון במבחן לא ישוקלל הציון בהדרכות. כישלון בהדרכה מחייב חזרה על הקורס כולו.

תנאי המעבר משנה ב' לשנה ג'

השגת ציון 60 לפחות בכל אחד מקורסי החובה של שנה ב'.

השתתפות בשיעורים

על התלמידים להיות נוכחים בכל השיעורים, ההדרכות, התרגילים והסמינריונים. היעדרות תותר רק מסיבה מוצדקת כגון מילואים, מחלה וכד'.

⁵ על תלמידים שחוגם השני בפקולטה אחרת להגיע למזכירות החוג ליעוץ בנדון. מידע בנוגע לקורסי "אבני פינה" ראו ב"ידעות לתלמידי התואר הראשון".

⁵ תנאי המעבר לתלמידים שאינם ממשיכים בחוג לארכאולוגיה והמזרח הקרוב הקדום - סעיף 1 בלבד.

שיעורי מיומנויות לקבלת זכאות לתעודת חופר

תעודת חופר הינה אסמכתא מקצועית להשלמה של לימודי מיומנויות ארכיאולוגיות, ומהווה תנאי להשתלבות בעבודת שדה ברשות העתיקות; אין מדובר בתעודה מקצועית או אקדמית, אלא באישור מטעם ראש המכון על עמידה בתנאי הזכאות. על מנת להיות זכאי לתעודת חופר במסגרת לימודי התואר הראשון, חייב התלמיד לקבל אישור מהחוג על כך שלמד במשך התואר שיעורי מיומנויות בהיקף מינימלי של 20 נ"ז. ניתן להשלים את הזכאות לתעודת חופר גם במהלך התואר השני.

שיעורי המיומנויות כוללים את הקורסים הבאים:

מבוא כללי לארכאולוגיה	(שנה א - חובה)
שיטות ממצעי הטבע בארכ'	(שנים א-ב - חובה)
כלי צור	(שנה ב - חובה במדור הפרהיסטורי)
קרמיקה קדומה	(שנה ב - חובה במדור המקראי)
מבוא לאפגרפיה	(שנים ב-ג - חובה במדור המקראי)
מבוא לארכאולוגיה מרחבית	(שנים ב-ג - חובה במדור המקראי)
כלי חרס	(שנים ב-ג - חובה במדור הקלאסי)
זכוכית או נומיסמטיקה	(שנים ב-ג - חובה במדור הקלאסי)
ארכיאולוגיה ניסויית	(שנים ב-ג - בחירה)
תלת-ממד	(שנים ב-ג - בחירה)
מבוא לארכאומטלורגיה	(שנים ב-ג - בחירה במדור המקראי)
מבוא לארכאוזואולוגיה	(שיעור רשות לב"א לכל המדורים)
ארכאולוגיה של השדה	(חובה לתלמידי מ"א)
כתיבה מדעית	(חובה לתלמידי מ"א במדור הפרהיסטורי והמקראי)
יישומי GIS בארכיאולוגיה	(מ"א ושנים ב-ג - בחירה)
טכנולוגיה קדומה	(מ"א ושנה ג - בחירה)
קורס סקר וניתוח מרחבי	(מ"א ושנה ג - בחירה)
העיטור האדריכלי הקלאסי	(מ"א ושנה ג - בחירה במדור הקלאסי)
ניתוח דוחות חפירה	(מ"א)
ניתוח סטריגרפי	(מ"א)

סדר הלימודים לתואר ראשון בארכאולוגיה עיונית

לימודי ארכאולוגיה עיונית מתקיימים במסלול דו-חוגי. התכנית מורכבת משיעורי חובת בחירה בחוג לארכאולוגיה ומזרח קדום, מהמדורים השונים כדלקמן:

א. קורסים מתוך קורסי חובה לשנים ב'-ג'	18	נ"ז
ב. סמינר במדור שבו מתמחה התלמיד		
(דרישה מוקדמת: 12 נ"ז במדור של הסמינר, כולל מבואות)	4	נ"ז
ג. שיעורים המוצעים במדורים האחרים	22	נ"ז
ד. קורסי בחירה בחוג או מחוצה לו	12	נ"ז
סה"כ	56	נ"ז

תכנית הלימודים תקבע לכל תלמיד בתיאום עם יועץ החוג.

הערות:

1. ניתן להשתתף בחפירה הלימודית, אך זאת לא חובה.
2. המסלול אינו מאפשר קבלת תעודת חופר.
3. המעוניינים להמשיך לתואר שני יצטרכו להשלים את שיעורי המיומנות הנדרשים במסלול לארכאולוגיה.

סדר הלימודים לתואר השני

מטרת הלימודים היא לאפשר לתלמידים התמחות בארכאולוגיה במדור אחד או בשניים, כדי לקדם במחקר מדעי, ובעבודה ארכאולוגית בשדה ובמעבדה.

הלימודים למ"א מתנהלים בשלושה מסלולים:

1. המסלול המחקרי (מסלול א')
2. המסלול הלא-מחקרי (מסלול ב')
3. לימודי מוסמך במגמת הוראה (כולל לימודי מוסמך במסלול במגמת הוראה לבעלי תעודת הוראה).

פירוט מלא על לימודי המוסמך, כולל תנאי מעבר ללימודי תואר דוקטור, ראו בפרק "ידיעות לתלמידי התואר השני והתואר השלישי".

נוסף לכללי הפקולטה הנוגעים ללימודי המוסמך במסלולים השונים, חלות על תלמידי החוג לארכאולוגיה החובות שלהלן:

מסלול א' - מחקרי

היקף הלימודים במסלול זה הוא 28 נ"ז כדלקמן:⁶

I. התמחות במסגרת מדור אחד בחוג לארכאולוגיה (א/1)		
ה. השתתפות בסמינריונים במדור	8	נ"ז
ו. קורסים במסגרת מדור ההתמחות ⁷	8	נ"ז
ז. ארכאולוגיה של השדה ⁸	4	נ"ז
ח. יתרת נקודות הזכות – בהתאם להנחיות המדריך האישי (2-6 נ"ז מחוץ לחוג)	8	נ"ז
	28	סה"כ נ"ז

או

II. התמחות בשני מדורים (ראשי ומשני) במסגרת החוג לארכאולוגיה (א/2)

1. מדור ראשי:		
א. השתתפות בסמינריונים	8	נ"ז
ב. קורסים במסגרת מדור ההתמחות הראשי ⁸	6	נ"ז
ג. לימודים מחוץ לחוג להשלמת המדור הראשי	2	נ"ז
2. מדור משני:		
ד. השתתפות בסמינריון	4	נ"ז
ה. קורסים במסגרת מדור ההתמחות המשני ⁸	4	נ"ז
3. קורס נוסף לשני המדורים:		
ארכאולוגיה של השדה ⁹	4	נ"ז
	28	סה"כ נ"ז

סיורים וחפירות

חובת השתתפות בימי סיור במסגרת הקורס "ארכאולוגיה של השדה". פרט לכך, על התלמידים להשתתף במשך שלושה שבועות במצטבר בחפירה ארכאולוגית

⁶ לא כולל נ"ז עבור לימודי התמחות מחקרית (להלן) ועבודות סמינריוניות.
⁷ במדורים הפרהיסטורי והמקראי חייבים המתמחים להשתתף בקורס "כתיבה מדעית" (43942).

⁹ מתקיים פעם בשנתיים.

בתחום המדורים בו/בהם הם לומדים, וזאת בנוסף לחפירה הלימודית בה השתתפו בתום שנה א' או ב' לתואר הראשון.

שפה מחקרית נוספת או לימודי התמחות מחקרית למ"א

התלמידים חייבים בלימוד **שפת מחקר** מודרנית ברמת מתקדמים או בלימודי התמחות מחקרית למ"א, בהתאם למדור התמחותם, ולפי הפירוט להלן:

1. **המדור הפרהיסטורי** - התלמידים פטורים מחובת שפת מחקר נוספת מוגדרת. התלמידים רשאים לבחור, בתיאום עם המנחה, בין **צרפתית** כשפת מחקר מודרנית נוספת, לימודי שיטות כמותיות, לימודי ממ"ג ברמות שונות, לפי הצורך. במקרים אחרים לפי צרכי המחקר ובאישור מנומק של המדריך, ניתן יהיה להמיר אחד מאלה בלימודי **שפת תכנות** או בהתמחות מיוחדת אחרת בהיקף של 4-8 נ"ז.

2. **המדור המקראי** - התלמידים פטורים מחובת שפת מחקר נוספת מוגדרת. התלמידים רשאים לבחור בין **צרפתית לגרמנית** כשפת מחקר מודרנית נוספת, לימודי שיטות כמותיות, לימודי ממ"ג ברמות שונות, לפי הצורך. במקרים אחרים לפי צרכי המחקר ובאישור מנומק של המדריך, ניתן יהיה להמיר אחד מאלה בלימודי **שפת תכנות** או בהתמחות מיוחדת אחרת בהיקף של 4-8 נ"ז.

3. **המדור הקלאסי** - תלמידי המוסמך חייבים בלימודי שפה מחקרית מודרנית מבין השפות הבאות: **צרפתית, גרמנית או איטלקית**. תלמידים שנדרשים לצורך עבודת המוסמך שלהם לשפה אחרת מאלו הנזכרות לעיל, או לקורסי התמחות אחרים, דוגמת לימודי שיטות כמותיות או לימודי ממ"ג ברמות שונות לפי הצורך, יוכלו ללמוד קורסים אלו במקום שפה מחקרית מודרנית באישור מנומק של המדריך.

4. **תלמידי אשורולוגיה** חייבים בלימוד שפת מחקר שנייה – **גרמנית ברמת מתקדמים** בלימודי המוסמך.

עבודה סמינריונית

פרט לעבודה הסמינריונית המחקרית לתאר שני ("תזה"), תלמידי המסלול המחקרי מחויבים בכתיבת עבודה סמינריונית נוספת במהלך לימודי התואר, במסגרת אחד מהסמינרים. העבודה משוקללת בשקלול בשקלול הסופי כ-4 נ"ז נוספים.

בחינה מסכמת

מסלול א/1

שתי בחינות בכתב ובחינה בעל-פה עפ"י הנחיית המדריך האישי וראש המדור.

מסלול א/2

1. בחינה בכתב במדור הראשי עפ"י הנחיית המדריך האישי וראש המדור.
2. בחינה בכתב במדור המשני עפ"י הנחיית המדריך האישי וראש המדור.
3. בחינה בעל-פה, משותפת לשני המדורים, על כל חומר הבחינה בכתב.

מסלול ב' - לא מחקרי

היקף הלימודים במסלול זה הוא 40 נ"ז⁹ כדלקמן:

I. התמחות במסגרת מדור אחד בחוג לארכאולוגיה (ב/1)

א.	סמינריונים במדור ההתמחות	8	נ"ז
ב.	קורסים במסגרת מדור ההתמחות ¹⁰	10	נ"ז
ג.	ארכאולוגיה של השדה ¹¹	4	נ"ז
ד.	קורסי בחירה בתיאום עם המדריך האישי	10	נ"ז
ה.	לימודים מחוץ לחוג (כולל סמינריון)	8	נ"ז
	סה"כ	40	נ"ז

II. לימודים בשני מדורים במסגרת החוג לארכאולוגיה (ב/2)

מדור ראשי:

א.	סמינריונים במדור הראשי	8	נ"ז
ב.	קורסים במסגרת המדור הראשי ¹²	10	נ"ז
ג.	קורסי בחירה בתיאום עם המדריך האישי	2	נ"ז
ד.	לימודים מחוץ לחוג להשלמת המדור הראשי	8	נ"ז

מדור משני:

א.	סמינריון	4	נ"ז
ב.	קורסים במסגרת המדור המשני	6	נ"ז
ג.	קורסי בחירה בתיאום עם המדריך האישי	2	נ"ז

קורס נוסף לשני המדורים:

	ארכאולוגיה של השדה	4	נ"ז
	סה"כ	44	נ"ז

סיורים וחפירות

חובת השתתפות בימי סיור במסגרת הקורס "ארכאולוגיה של השדה".

עבודות ובחינות

תלמידי המסלול הלא-מחקרי מחויבים בכתיבת שתי עבודות סמינריות: האחת – במדור ההתמחות (היחיד או הראשי) בחוג, השנייה – בהתאם להמלצת המדריך האישי.

המזרח הקרוב הקדום, לשונותיו ותרבויותיו

המדור ללימודי המזרח הקרוב הקדום, לשונותיו ותרבויותיו מציע תכנית לימודים באשורולוגיה. במסגרת תכנית לימודים זו ניתן גם לשלב קורסים באגיפטולוגיה, בתיאום עם יועץ המדור למזרח הקרוב הקדום.

⁹ לא כולל נ"ז עבור עבודות סמינריות.

¹⁰ במדורים הפרהיסטורי והמקראי חייבים המתמחים להשתתף בקורס "כתיבה מדעית" (43942).

¹¹ מתקיים פעם בשנתיים.

אשורולוגיה

מטרת הלימודים

ההוראה באשורולוגיה מקנה לתלמידים את ידיעת השפות בכתב-היתדות, בעיקר **אכדית ושומרית**, וכן את ידיעת ההיסטוריה והתרבות של עמי המזרח הקדמון, נושאי מסורת כתב-היתדות למן ראשית הערים השומריות ועד שקיעתה של תרבות כתב-היתדות בסוף האלף הראשון לפני הספירה.

מבנה הלימודים

הלימודים לתואר הראשון בחוג נלמדים במסגרת **לימודי מדור ראשי**, החל משנה א', או במסגרת **התמחות משנית** בהיקף 10 נ"ז (לימודי אכדית וקורס נוסף שמציע המדור) לתלמידי ארכאולוגיה שלומדים באחד מהמדורים האחרים בחוג **כמדור ראשי**. פרטים נוספים על מסלולי הלימודים ראו בפרק "ידיעות לתלמידי התואר הראשון".

תכנית הלימודים כוללת קורסי הרצאות כלליים על ההיסטוריה, הדת והתרבות של מסופוטמיה הקדומה, וקורסי שפה של הלשון האכדית והלשון השומרית. להשלמת רמת הידע באשורולוגיה, על כל התלמידים ללמוד גם **14 נ"ז קורסים בתחומים קרובים במסגרת "אשכולות"** מחוגים אחרים (לדוגמה **"אשכול"** מקרא + היסטוריה של ע"י ויהדות זמננו, **"אשכול"** היסטוריה, **"אשכול"** שפות או **"אשכול"** בתחום דתות. ניתן ללמוד 10-15 נ"ז מ"**אשכול"** ראשי ועד 5 נ"ז מאשכולות אחרים), בתיאום עם יועץ המדור.

סדר הלימודים לתואר הראשון

חובה פקולטתית:

קורס מיומנויות הקריאה והכתיבה¹³

2 נ"ז

לימודי חובה

שנים א-ג

לימודי "אשכולות" מחוגים אחרים	14 נ"ז
מבוא לארכאולוגיה של א"י והמזרח הקדום באלף 3+הדרכה	3 נ"ז
מבוא לארכאולוגיה של א"י והמזרח הקדום באלף 2+הדרכה	3 נ"ז
או	
מבוא לארכאולוגיה של א"י והמזרח הקדום בתק' הברזל	2 נ"ז
מבוא לארכאולוגיה של יוון + הדרכה	3 נ"ז

שנה א

אכדית למתחילים	8 נ"ז
קורסים באשורולוגיה	6 נ"ז

שנה ב

קורסים באשורולוגיה	6 נ"ז
--------------------	-------

¹³ פטורים מקורס זה תלמידים אשר: א. השיגו ציון 140 ומעלה בחלק המילולי במבחן הפסיכומטרי; ב. לומדים את הקורס באחד החוגים המפורטים לעיל, ראו עמ' 89.

שומרית למתחילים	4	נ"ז
אכדית למתקדמים א	2	נ"ז
קורס מתקדם באכדית	2	נ"ז
שנה ג		
קורסים באשורולוגיה	6	נ"ז
שומרית למתקדמים	2	נ"ז
קורסים מתקדמים באכדית ושומרית	4	נ"ז
בחינה אינטגרטיבית	4	נ"ז
עבודה סמינריונית אחת ¹⁴	ללא	נ"ז
+ קורסים מתכנית "אבני פינה" ¹⁵	4	נ"ז
סה"כ 67-68 נ"ז		

תנאי מעבר

משנה א' לשנה ב' - ציון 60 לפחות בקורס אכדית למתחילים, וממוצע ציונים 60 לפחות בכל הקורסים הנלמדים בשנה א'.

משנה ב' לשנה ג' - ממוצע ציונים 60 לפחות בכל הקורסים הנלמדים בשנה ב'.

עבודות בכתב ובחינות

1. הגשת **עבודה סמינריונית אחת** בשנה ב' או בשנה ג' בקורסים טקסטואליים ממדור אשורולוגיה בלבד.
2. בנוסף לשאר החובות, תתקיים בחינה אינטגרטיבית (4 נ"ז) שתכלול גם טקסטים וספרות מקצועית שנלמדו במהלך לימודי הב"א, וכן טקסטים חדשים (unseen). הבחינה תיערך בכתב וניתן לפצלה.

מסגרת לימודי תת-מדור משני

תלמידי החוג לארכאולוגיה עם התמחות ראשית במדור **ארכאולוגיה מקראית, קלאסית או פרהיסטוריה**, יוכלו לבחור באשורולוגיה כהתמחות **משנית** בהיקף של 10 נ"ז בשנים ב' ו-ג'.

לימודי חובה במדור - התמחות באשורולוגיה

שנה ב - אכדית למתחילים	8	נ"ז
שנים ב-ג - קורסים נבחרים מתוך המדור	2	נ"ז
סה"כ	10	נ"ז

¹⁴ עבודה בכתב יש להגיש בקורסים השייכים לתת-מדור אשורולוגיה בלבד. העבודה הסמינריונית אינה מזכה בנ"ז, אך ציון העבודה ייחשב בשקלול הסופי לתואר כ-4 נ"ז.

¹⁵ על תלמידים שחוגם השני בפקולטה אחרת להגיע למזכירות החוג לייעוץ בנדון. מידע בנוגע לקורסי

"אבני פינה" ראו ב"ידועות לתלמידי התואר הראשון".

סדר הלימודים לתואר השני

- הלימודים המתקדמים באשורולוגיה יכללו שיעורים מונוגרפיים, תרגילים וסמינריונים מן התחומים הבאים:
- א. ספרות אכדית לסוגיה, לפי הניבים השונים לתקופותיהם;
 - ב. ספרות שומרית לסוגיה;
 - ג. שפה וספרות חיתית;
 - ד. המסורת הדו-לשונית במסופוטמיה;
 - ה. אכדית של ארצות שכנות למסופוטמיה: סוריה וארץ-ישראל, אנטוליה, עילם;
 - ו. סוגיות היסטוריות, כולל גאוגרפיה היסטורית של מסופוטמיה ושכנותיה;
 - ז. סוגיות בתחומי החברה והמשפט;
 - ח. תולדות הדת;
 - ט. התרבות החומרית של מסופוטמיה ושכנותיה (מן החוג לארכאולוגיה);
 - י. לימוד לשונות אחרות שבכתב היתדות.

הלימודים למ"א מתנהלים בשני מסלולים:

1. המחקרי (מסלול א')
2. הלא-מחקרי (מסלול ב')

פירוט מלא על לימודי המוסמך, כולל תנאי מעבר ללימודי תואר דוקטור, ראו בפרק "ידיעות לתלמידי התואר השני והתואר השלישי".

נוסף לכללי הפקולטה הנוגעים ללימודי המוסמך במסלולים השונים, חלים על **תלמידי תת-המדור באשורולוגיה** החובות שלהלן:

מסלול א'

היקף הלימודים במסלול זה הוא 28 נ"ז בהתייעצות עם מורי המגמה (לא כולל נ"ז עבור משימות בכתב):

קורסים שונים	שיעור/ש"ת	נ"ז
4 סמינריונים, בהתאם לתחום ההתמחות	סמ	16
קריאה מודרכת מלווה בדיווח על קריאה, בהנחיית מורה במגמה - שעה בכל שנה	הדר	1
לימודים מחוץ למגמה, תוך התייעצות עם המדריך האישי	ש"ת	6-8
	נ"ז	2

שפת מחקר

לימוד השפה הגרמנית ברמת מתקדמים או הצגת הוכחה לידיעת השפה ברמת B1.

עבודות בכתב

- כתיבת שני רפרטים מתוך הקורסים שנלמדו.
- כתיבת עבודה סמינריונית באשורולוגיה **בלבד** (בנוסף לעבודה סמינריונית בעלת אופי מחקרי), אלא אם התקבל אישור אחר מיועץ המ"א.

בחינה מסכמת

הבחינה המסכמת תכלול שני שאלונים ותהיה ניתנת לפיצול. האחד יכלול טקסטים בנושאים שנלמדו בסמינריונים, והשני יכלול שאלות בתחום ההתמחות. היקף הבחינה ייקבע בתיאום עם המדריך האישי. במקרים מסוימים יוזמנו התלמידים לבחינה בעל-פה.

מסלול ב'

היקף הלימודים במסלול זה הוא 40 נ"ז, מתוכם 28 נ"ז כמו במסלול א' ו-12 נ"ז נוספות מקורסים במדור ו/או מחוץ למדור.

בחינה מסכמת - כמו במסלול א'.